

Nemen we Gezang 56 voor ons.
In een liedpreek volgen we de strofen op de voet.
Zes strofen, met als 'zevende' de verkondiging.
Het lied is geschreven in de Gij-vorm.
Dus vanuit het perspectief en de ervaring van de leerlingen.
Vooral vragen klinken – zeven vragen om precies te zijn.
We hebben intussen het lied voor ons en steken van wal.

1

*Ga in het schip, zegt Gij,
steek van het strand.
Vaar tegen wind en tij,
vaar naar de overkant,
wacht daar op Mij.*

Niet vrijwillig gaan de leerlingen de boot in.
Ze worden gedwongen.
HIJ – zijn naam wordt niet genoemd in dit Evangelie – beveelt.
Zoals Hij de mensen bevolen had te gaan zitten - in het gras.
Voor de broodmaaltijd zoëven.
De maaltijd van vijf broden en twee vissen.

Hij geeft het commando: varen!
En wel: terstond.
Nu meteen.
En aan de overkant van de zee: wachten - op Mij.
De zee, ja.
Al weten we dat het hier om een binnenmeer gaat, het meer van Galilea – het heet bij Markus,
tot drie keer in dit verhaal, de zee!
Donker, dreigend de klank: de zee!

Ze voelen er blijkbaar weinig voor.
Vóór Hem uitgaan?
Hebben ze iets aanvoeld van die nachtkant van de zee?
Het voelt niet veilig.

Volgens de Schrift kan een mens op minstens drie manieren optrekken met God.
Noach wandelde achter God aan, volgde God in alles en deed gehoorzaam wat God vroeg, al was
het de dwaasheid van het bouwen van een ark op klaarlichte dag midden op het vasteland.

Enoch wandelde met God, samen op, intiem in gesprek, en toen ze al pratend bij de hemelpoort waren gekomen – aldus een oud verhaal – zei God: nu je toch hier bent, ga gelijk maar mee naar binnen. En Enoch was niet meer. Want God nam hem weg.

Abraham – ja, Abraham, die moest wandelen vóór Gods aangezicht. Voor God uit. Wandel voor Mijn aangezicht en wees oprecht. Daarvoor moest hij wel 99 jaar worden.

Noach, Enoch, Abraham.

Wie van de drie?

Abraham dus - de discipelen als een Abraham: vaar vóór mijn aangezicht uit!

Intussen laat Hij de schare los – al die mensen die Hij brood te eten had gegeven.

Hij stuurt hen terug naar huis, gevoed en wel.

De leerlingen stuurt Hij vooruit over zee.

En zichzelf stuurt Hij nu de stilte in.

De stilte van het bergland.

Eén van de heuvels van Galilea beklimt Hij.

Om te bidden.

Dichtbij de hemel te zijn.

Hij schept afstand.

Tussen zichzelf en zijn volgelingen.

Tussen de schare en zichzelf.

Heilzame distantie.

Broodnodig even.

Intussen –

2

Geeft Gij ons nu een steen,

Meester, voor brood?

Laat Gij ons nu alleen?

Laat Gij ons in de nood?

Zendt Gij ons heen?

Avond – het schip midden op zee – Hij alleen op het land.

Het wàs al laat op de dag toen het broodwonder nog moest beginnen.

Avond is het geworden midden op zee.

Er is veel avond en veel nacht in het Markus-evangelie.

De wereld is onherbergzaam en onzeker, als een spookhuis.

Het wordt laat.

Bidden vraagt tijd.

Boven op de berg verloopt de tijd anders dan beneden op zee.

In de eredienst anders dan in de dagen van de week.

Intussen - met z'n allen midden op zee.

Geen vaste wal voor ogen.

Ze roeien met de riemen die we hebben.
Ze zwoegen tot we buiten adem raken.
En ze hálen het niet.
De overkant.
Tegenwind. Het zit hen tegen.
Midden op zee, het *point of no return*, te ver om terug te keren en te ver uit de kust van de overkant.
De beweging is eruit, pas op de plaats in het midden, afgrond onder de voeten.

Je bestaan is op dat moment een afgrond, een oneindige ruimte zonder rand of wand, waar geen kop of staart aanzit, donker als de nacht met nieuwe maan zoals afgelopen dinsdag, een eindeloos woest en leeg heelal –
Jij kleine mens daar in de boot op de grote wereldzee, de eindeloze heelal-oceaan.

Vragen, alleen maar vragen.
Geeft Gij ons nu stenen voor brood?
Gisteravond nog: brood, volop, voluit.
Laat Gij ons nu alleen?
Over aan ons lot, het sinistere spel van wind en golven?
Láát Gij ons in de nood?
Over-gelaten aan de chaos, speelbal van nacht en ontij?
Zendt Gij ons heen?
Zijn we wel er op uitgezonden door een Stem?
Hebben we het onszelf ingebeeld?
Onszelf deze rampreis opgelegd?

Is Hij er wel?
Zo vragen mensen: samen alleen in de nacht.

3
*Wij zien alleen nog maar
water en wind.
Zegt Gij dan: wacht Mij daar?
Wij, nu de nacht begint,
weten niet waar.*

De nacht. Moeder van de rust.
Maar ook: de nacht voordat sprake was van een dag, van licht. In den beginne – toen de aarde woest en leeg was – zoals het binnenland van IJsland en de Veluwe hier en daar – toen duisternis lag over de oervloed, toen de adem van God streek over het donker gelaat van de wateren.
Die nacht – die wij mensen op een dag in ons leven leren kennen – de chaos van de blinde duisternis.

Het enige wat je ziet, is water en wind.
Zegt de dichter. Ja, de dichter kan het mooi zeggen.
De werkelijkheid is dat je alleen water ziet. Wind kun je niet zien. Water, opgejaagd door de wind, de tegenwind.

Hém zien ze niet. Geen oogcontact. Geen tegenover aan wie je je kunt hechten, in de armen vallen desnoods.

De wínd was tegenover, schrijft Markus.

Eén vraag –

Gij zegt: wacht Mij daar?

Dáár? Wáár?

Wij weten niet wáár – het is nacht.

De stem – de stem van wie?

4

*Wandelt Gij als een schim
over het meer?*

Werd Gij een verre glimp?

Heer, zijt Gij onze Heer,

kom van de kim!

Vrágén, het houdt niet meer op.

Hij ziet vanaf de berg hoe zij zich aftobben.

Hij ziet het als door een nachtkijker!

Zich folteren, staat er.

Als een beul folteren ze, zichzelf.

Zo doen hun best – met alle macht, ze halen alles uit de kast – en wat kan een mens méér doen dan z'n best?

Het antwoord moet zijn: de overkant halen, in plaats van midden op het meer naar de kelder te gaan.

En dan –

Rond de vierde wake van de nacht – de nacht op z'n donkerst, het holst van de nacht, wanneer het eerste verlegen licht op doorbreken staat – komt Hij naar hen toe.

Hij daalt af van de berg en komt naar hen toe, komt bij hen in de nood en de nacht van de geschiedenis. Nacht und Nebel.

In al hun benauwing

Was het hem benauwd

hoorden we zoëven de profeet zeggen.

Tegen het aanbreken van de ochtendstond.

Naar hen toe – wandelend op de zee.

Niet over de zee – òp de zee.

De zee er onder!

De chaos bedwongen.

Alsof Hij God zelf is, zoals in het boek Job (9:8) geschreven staat: 'Hij schrijdt over de hoogten van de zee...'

Alsof Hij de Wijsheid van God zelf is: 'In de diepten van de afgrond wandelde ik, over de golven van de zee en over alle land ...'(Jesus Sirach 24:5).

Alsof Hij als de God van Israël door de zee een weg baant, een pad door de machtige wateren.

Alsof Hij als God in den beginne de oerwateren kan bedwingen, de chaos onder de knie heeft.

Alsof Hij kan spreken: Er zij licht! En licht is er!

Maar dán –

Hij wilde aan hen voorbijgaan. Al wandelend.

God verschijnt in het voorbijgaan! En passant!

(Hij heeft bij hen willen komen, vertaalt de Naardense Bijbel).

Zoals God Mozes voorbijging (Ex. 33:18vv.), en Elia bij de berg (1 Kon. 19:11vv.).

Zien, soms, even. Een flits in de nacht. Dan is Hij al weer voorbij. Op weg naar de overkant!

Een epifanie!

'Ze was een verschijning geweest, en alweer ging het over een soort epifanie, ineens licht in heel veel donker, je had het nog niet gezien of het was al weg. En nu was ze dus echt weg, zo weg dat het leek of ze er nooit geweest was.' Cees Nooteboom in *'s Nachts komen de vossen*, 72

Onze ogen – zien, ja wat zien onze eigen ogen?

Een schim, een spook, een glimp.

Een verschijning verre van geruststellend. Integendeel.

Een spook.

Ze schreeuwen het uit.

Zeer buitengewoon buiten zichzelf, staat er even later van hen.

Extreem in extase, letterlijk: buiten zichzelf staan.

Een *fantasma*, dat woord alleen hier.

Wij roepen, en als Hij zich laat zien, als Meester van de dood en de chaos, houden wij Hem voor een spook-verschijning.

Ze begrijpen het niet.

Ze zien het niet in.

Broden vermenigvuldigd.

Water tot kalmte gebracht.

Zij – zij zien het niet.

Hun hart is verhard.

Geen aardige slotwoorden.

Als staan.

En dan lees ik: als tufsteen.

Een beetje poreus, die steen.

Een kiertje licht.

Een weinigje hoop.

Een richteltje inzicht.

5

Kom met uw scheppingswoord

in onze ziel!
Spreek dat de wind het hoort!
Kom, dat het water knielt,
bij ons aan boord!

Scheppingswoord!
Het gaat dus inderdaad over de zee als afgrond en chaos.
De oervloed van den beginne.
Dat daarover de adem van God scheert.
De ingehouden adem van de Schepper.
En dan het hoge woord er uit:
Er zij licht!
Licht, jou noem ik dag.
Duisternis, jou noem ik nacht.
Face to face: nacht en dag.
Maar enkel het licht noem ik: *tov*, goed.
Licht, wat ben je mooi!
En het was avond geweest en het was de vierde nachtwake geweest, een nieuwe dag.

6
Ik ben het, zegt Gij dan.
Kom maar met Mij
mee naar de overkant.
Wees maar niet bang, zegt Gij,
hier is mijn hand.

Hij sprak gelijk met hen, meteen –
Zoals Hij ze eerder gelijk, meteen in het schip gedwongen had.
Wees stil, vat moed.
Vrees niet – wees niet bang.
Ik ben het. Eigenlijk nog een woord te veel.
Ik ben!
Wanneer een stem die woorden zegt: Ik ben!
Wie?
Ik ben, die ik ben.

Houd moed!
Hier is mijn hand.
Een stem en een hand.
Méér is niet nodig, om hèt te halen.
Een stem.
Schimmen, zij zwijgen.
Een hand.
Spoken hebben geen hand.

Een lichtflits van Pasen dwars door de zeenacht!

Goed beschouwd zijn de discipelen niet in direct levensgevaar.
Er is geen sprake van windkracht tien. De wind is tēgen.
Ze zwoegen, zetten door, tobben verder. Het lukt niet.

De kerk in tegenwind. We tobben wat af. Christenen als zwoegers en tobbers. Veel verder komen we niet. De overkant halen we niet. Al is ons dat nu juist wel opgedragen. Al zijn we wel alvast vooruitgestuurd. Door Hem.

Op den duur vinden gaan we dat tobben normaal vinden, iets dat bij het leven nu eenmaal hoort, de hele wereld zwoegt tegen de stroom in en legt het vervolgens het loodje. Waarom zou de kerk anders varen?

Waarom?

Omdat –

We intussen wel midden op zee zitten, met z'n allen in dezelfde schuit, echt geen grond onder de voeten hebben, laat staan een weg om te bewandelen.

En de kern van de zaak: de overkant – het leven!

Ach, de kerk in onze dagen, na die ontzaglijke twintigste eeuw, in duizend fragmenten uiteengevallen, er lijkt geen houden meer aan. De grote verhalen, ze zijn ons te groot jammeren we. Maar wie moet dan voor ze zorgen?

Voor de grote verhalen van de God van Israël?

De overkant van de geschiedenis, onze geschiedenis?

De paradox:

Wanneer het tot ons dóórdringt – de nacht, de zee, de wind – de chaos, de afgrond – de kleine mens op de planeet aarde – in een chaotisch en leeg heelal, dat we het niet halen, de overkant van ons graf, dat we het leven niet halen, de nieuwe morgen –

En wanneer dan iemand op de zee wandelt, door die nacht naar ons toekomt, dan schreeuwen we van angst, in paniek, buiten onszelf: een spook!

De paradox van onze nood: datgene waar wij het meest op hopen, is tegelijk waar wij het meest bang voor zijn. Je bent het zelf – één brok verstijfde angst, één stuk bevroren hoop. En juist degene voor wie je bang bent, zegt: Ik ben het!

Liefde. Dit nu is de liefde, sterk als de dood. Vele wateren zouden deze liefde niet kunnen blussen, ja, de rivieren zouden ze niet verdrinken. Sterk als de dood – het water, het graf, de chaos – de liefde, die wandelt op de zee. De dood heeft geen stem. De dood zwijgt. Als het graf. De liefde heeft een stem. Ik ben het!

Herman van Veen in *Suzanne*:

.....

*en Jezus was een visser,
die het water zo vertrouwde,
dat Hij zomaar over zee liep,
omdat Hij had leren houden
van de golven en de branding,
waarin niemand kan verdrinken,
Hij zei: ' Als men blijft geloven,
kan de zwaarste steen niet zinken'.*

*Maar de hemel ging pas open,
toen Zijn lichaam was gebroken
en hoe Hij heeft geleden,
dat weet alleen die Visser aan 't kruis*

*en je wilt wel met Hem meegaan,
samen naar de overkant
en je moet Hem wel vertrouwen,
want Hij houdt al jouw gedachten in Zijn hand.*

.....

Het geheim?

Het geheim ligt op de berg, dichtbij de hemel, de voor ons op aarde verborgen andere werkelijkheid. Van de berg daalt Hij af, komt Hij naar hen toe, de tobbers op zee. Alsof Hij even vergeten was dat je niet op water kunt lopen. Dat doet de liefde, op vleugels van de wind, sterk als de dood van de chaos onder je voeten.

Van de stilte op de berg, vanuit de verborgen omgang, de eenzame afzondering – de band van liefde tussen hemel en aarde. Die twee kunnen niet zonder elkaar – daalt Hij af, de aarde onder zijn voeten, de laagvlakte van ons menselijk bestaan, de zee op, wandelend waar geen weg is. Het is de berg die Golgotha heet.

Lieve gemeente, wanneer Hij wandelt waar geen weg is en we zien Hem in een flits aan ons voorbijgaan, schreeuwen we het uit van angst – of kunnen vanwege die vrees zoals de vrouwen in de Paasmorgen, geen woord uitbrengen.

Het graf is leeg, Hij was hier! Hij is hier niet, midden in onze dood, Hij is voorgegaan naar de overkant, naar Galilea, de overkant van de zee.

Hier, achter ons: het schip van de Domkerk weggeslagen ooit.
De toren staat nog, als een berg, hoog over stad en provincie.
En de klokken hebben ook deze ochtend het gebed ingeluid.
En wij, op de andere oever, ontkomen, in het koor, het hoogkoor.
Waar we wachten op Hem?
Waar Hij wacht op ons!
Hij, die verschijnt als een spook in de nacht van onze biografie.
In zijn hand: brood en wijn.
Ik ben het!

En een van de leerlingen, later, veel later, op een eiland in de grote zee, kijkt even over de schouders achterom, vanaf de oever, en wat hij dan ziet, in het licht van een nieuwe aarde onder een nieuwe hemel, zijn ogen kan hij niet geloven:
En de zee, de zee was niet meer!

Amen.